

Prædiken til Juledag

Luk . 2, 1-14

”Det er ikke til at se det, hvis man ikke lige ved det” –sådan lyder omkvædet på en gammel revyviser. Visen handler ikke på nogen måde om jul, men omkvædet passer alligevel på mange måder til julen. Det er ikke til at se det, hvis man ikke lige ved det. Det er selvfølgelig ikke sådan, at man ikke kan se, at det er jul. Det har man faktisk kunnet i de sidste to måneder, på julepynt og julekataloger og juletræer og julelys –og julemaver, ikke at forglemme. De vokser med højtiden –alt som de fyldes med æbleskiver, klejner og knas. Selv vejret er med på den. Vi skal ikke blot drømme om en hvid jul; i år er det helt virkeligt, med biler i grøften og snebolde i nakken og snemænd og skiløb og kælkebakker. Så på den måde er det nemt at se, hvad det er: JUL med store bogstaver.

Men det som ikke er til at se, hvis man ikke lige ved det, det er, hvorfor det er jul. At vi fejrer jul, fordi der er i dag, der fødes os en frelser i Davids by. At vi fejrer jul, fordi Gud kommer til verden, så verden bliver velsignet lysende og levende –så det er næsten ikke til at se, selv for den der ved det.

Nu er det ikke, fordi der er noget nyt i dét. Faktisk er det en gammel historie, ja, helt tilbage til barnets fødsel, fortæller Lukas, at det ikke var til at se, at dét barn, født i en stald af simple forældre, skulle være verdens frelser. Det var ikke til at se, at det var Gud selv, der kom til verden, så verden fyldtes med velsignelse og glæde. Kejser Augustus kunne ikke se det. Han havde dollartegn i øjnene og var alt for optaget af at tælle alle folk i sit kæmperige, så han bagefter kunne give sig til at tælle, hvor mange penge alle disse folk kunne give ham i skat. Kong Herodes kunne heller ikke se det. Han kunne kun se sig selv, skønt der nu ikke var så meget at se. Folk i byen kunne heller ikke se det. De så bare bekymring og problemer og en forbandet kamp for at overleve i en forbandet verden. Det er i grunden forbløffende, som folk dengang og vi i dag ligner hinanden og reagerer ens. Det er de lukkede døre, skuffelserne, alt det beklagelige i livet, der først falder os i øjnene. Glæde og velsignelse, det er svært at se, hvis man ikke ved det, og det er ofte, som om vi ikke engang *vil* vide det eller vide af det. I dag eller dengang.

Og dog var der nogen dengang, der både så det og vidste, hvad det var, de så. Hyrderne på marken og dyrene i stalden. De så dette lille, nyfødte drengebarn liggende i en krybbe, og da var der ikke tvivl i deres hjerter: Her var himmelen selv. Gud. Livet som i skabelsens dage, nyfødt, velsignet og godt. En glæde for alle folk. De kunne se det med et halvt øje.

Ét af dyrene, der stod i stalden den nat og så barnet, var et æsel. Det var ikke noget helt almindeligt æsel. Det havde en fjern forfader, eller hvad den slags nu hedder, når det drejer sig om æsler. Æslet i staldens fjerne forfader havde været æsel for Bileam, som der fortælles om i 4. Mosebog i Bibelen. Æslet i stalden havde ikke tænkt på sin fjerne slægtning længe. Faktisk havde det vel i grunden slet ikke tænkt, æslet i stalden, for den slags gir æsler sig normalt ikke af med. Men netop denne nat, da æslet så barnet i krybben, kom det i tanker om Bileams æsel. Og måske fordi æslet var så uvant med at tænke, tænkte det højt –til held for os, for så kan vi høre med.

Bileams æsel. Det så mere, end det vidste, og vidste mere, end det så. Dets herre var Bileam, en sandsiger. Ikke af den moderne slags, der taler med sand i munden. Derimod noget så sjældent som en mand, der kun kunne tale sandt. Bileam var blevet kaldt ud på en opgave. Kong Balak af Moab følte sig trængt af israelitterne. Det var uden grund. De ville blot krydse hans land på vejen fra Ægypten tilbage til Israel. Men kong Balak syntes, det var forbandet. Så nu havde han kaldt på sandsigeren Bileam for at få ham til at sige israelitterne et par sandheder. Lige

op i deres åbne ansigt skulle de få sandheden at høre: forbandelser fra ende til anden. Så måske de ville pakke sig bort.

Bileam var kun nødtvunget taget af sted. Han anede, at noget var galt. Men endnu kunne han ikke se det. Derfor sadlede han sit æsel og drog af.

Men efter kort tid skete noget mærkeligt. Æslet gik bort fra vejen –i en stor bue ud over marken. Bileam blev med bump og stød revet ud af sin døsigthed. Hvad bildte det tossede æsel sig i grunden ind. Det var, som om det havde set noget, som det veg uden om. Men Bileam så og så og kunne dog ikke se andet end den stenede vej. Så han piskede løs på æslet og tvang det tilbage på vejen igen. Det var en hulvej. En snæver passage, der snoede sig mellem to klippevægge. Næppe var æslet kommet op på vejen igen, før det gjorde en ny –ja, man kan bedst kalde det en undvige-manøvre. Helt over til den ene side trak det. Og det så tæt på klippevæggen, at Bileam skrabede sin fod til blods.

Nu piskede Bileam hårdt. ”Man skulle tro, du ser syner”, råbte han til æslet. Bileam vidste ikke, at det netop var, hvad æslet så. Syner –eller måske rettere: et syn. Æslet så en Guds engel foran sig. Nu stillede englen sig midt på vejen, dér hvor den var mest snæver. Æslet kunne på ingen måde komme uden om englen. Derfor lagde det sig ned. Så bristede Bileams tålmodighed. Havde han haft et sværd, havde han slået æslet ihjel. Da skete det forunderlige, at æslet gav sig til at tale. ”Hvis du vil vide, hvad jeg ser”, sagde det til Bileam, ”så luk øjenene op”. Og nu så Bileam ikke kun den endeløse vej og

det nådesløse støv, han så som æslet Guds engel. Og da indså han som æslet, at det, han var på vej for at gøre, ikke var det rette. Forbandelserne var ikke sandheden.

Englen sagde til ham ”Drag kun videre, sådan siger Gud. Men sig kun, hvad Gud siger dig. Du skal velsigne, ikke forbande. For Gud velsigner, hvem han vil, og når han vil. Det er sandheden”.

Bileam kom nu til kong Balak. ”Endelig”, sagde kongen irriteret, ”det var du længe om. Men kom da og forband de forbandede folk”. Bileam svarede ham: Jeg siger, hvad Gud siger mig”. Og Bileam åbnede munden. Kong Balak stod allerede og sagde med på de forbandelser, der skulle lyde. Men ud af Bileams mund kom ikke forbandelse, derimod velsignede ord om velsignelse og glæde for folket. Det skete tre gange. Bileam velsignede, selv om kong Balak forbandede. Til sidst blev det kongen for meget. ”Forbande skulle du”, råbte han til Bileam.

De forbandede folk, det forbandede liv –og så velsigner du. Hvad ligner det?” Bileam svarede: ”Hvordan skulle jeg forbande, når Gud ikke forbander? Hvordan skulle jeg nedkalde vrede, når Gud ikke er vred? Du kan forbande alt det, du vil, men Gud velsigner, når Han vil, hvem og hvad Han vil. Dit liv, mit liv, folkenes liv. Men velsignelsen kan være svær at se, når man kun vil vide af forbandelse

”Nu drager jeg hjem”, fortsatte Bileam, ”men hør kun det sidste, jeg har at sige: Jeg ser ham, dog ikke nu; jeg skimter ham, men ikke nær. En stjerne træder frem fra Jakob, en herskerstav rejser sig fra Israel. Det er ikke til at se det, men jeg ved, at Han skal

Redaktion

Sognepræst
Margrethe Dahlerup Koch
Høbrovej 3
6980 Tim
mdk@km.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk

være verdens frelser. Guds velsignelse for alle folk”. Med de ord forlod Bileam og hans klarsynede æsel kong Balak.

Kommet så vidt i sine tanker, tænkte æslet altså æslet i stalden i Betlehem, I ved højt, så alle kunne høre det: ”Nå, så er det derfor, jeg kan tænke”. Pludselig vidste det nemlig, hvad det var, det så. Ja, hvem det var, det så. Barnet i krybben –det var Jakobs stjerne, den lille stjernesol, som Bileam havde set uden at se, som han havde skimtet, dog ikke nær. Nu var det her. Guds velsignelse –midt i verden, Som en velsignelse af verden og alle folk.

”Ja, for Gud velsigner, hvem han vil, og når han vil”, tænkte æslet. ”Det er ikke til at se det, hvis man ikke lige ved det. Men jeg ved det”. Og så skrydede det af glæde, så højt at barnet vågnede, men det græd ikke. Æslet var vis på, at barnet blinkende til det, smile gjorde det i hvert fald.

Gud velsigner, hvem Han vil, og når Han vil. Det sker i denne nat, hvor Han kommer til verden . Gud velsigner os. Han stiller sig bag os, sætter sit mærke på os. Livets mærke. Måske synes vi ikke, at vi kan mærke det. Skulle vi og vores liv være og bære Guds velsignelse? Det er ikke til at se. Der kan være dem, der ikke vil mærkes, eller som ikke lægger mærke til det. Som kejser Augustus, der mærkede folk for senere at kunne mærke penge i lommen. Eller som kong Herodes, der kun lagde mærke til sig selv. Eller som folk, der var mest tilbøjelige til at bemærke alt det forbandede ved livet. Sorgen over at miste den, man har kær. Sygdommen, der binder en. Døden. Bekymringerne. Når tingene går anderledes,

end vi vil. Forurettelsen, når livet går forbi i stedet for at komme til mig. Skylden imod mig. Skylden jeg begik. Det jeg skylder at gøre men aldrig får gjort. Det er tunge byrder at bære.

Der er nok af grunde til at forbande som kong Balak. Sig selv, livet og de andre. Men midt ind i vore forbandelser lader Gud sin velsignelse komme til verden som en stjernesol i mørket. Han forbander ikke som vi, han forbander ikke os. For Gud velsigner, når han vil, og hvem han vil. Gud spurgte ikke kong Balak, om det ville passe sig med en velsignelse. Han velsignede. Gud spurgte ikke hverken kejser Augustus eller kong Herodes eller nogen anden, om de kunne tænke sig en velsignelse hin julenat. Han velsignede. Heller ikke os spørger Gud, om vi vil velsignes. Han gør det. Han lyser op i vort mørke og stiller sig bag os, når vi lever, og når vi skal dø. Han giver os sin velsignelse at leve på.

Det er ikke til at se det –jo, for nu ved I det: at i dag er der født os en frelser i Davids by. Han er Kristus, Herren. Guds velsignelse og en stor glæde for hele folket og alle folk. Så tag da Jeres velsignelse med hjem og hav en glædelig jul. Amen.

Tine Lindhardt
Fredens sogn, Odense

Salmer: 94, 104 , 119, 121